

Brede welvaart

Fictieve casus toepassing inspiratiekader brede welvaart

Een ondernemer wil een grootschalige arbeidsmigrantenlocatie in de Wieringermeer ontwikkelen, op drie kilometer afstand van Wieringerwerf, voor een termijn van twintig jaar. Op deze locatie moet plek komen voor honderd bedden in diverse samenstelling. Voor mensen die alleen hiernaartoe komen, of als koppel. Er wordt gebruik gemaakt van een vrijkomende agrarische locatie, maar er zal grootschalig bijgebouwd moeten worden. Het idee is om een locatie te realiseren waar verblijf en recreëren voor de gebruikers (de arbeidsmigranten) samengaan. Ze werken niet op de locatie, maar wel in de buurt.

De leefomgeving

Wat is de impact nu en later op... de uitstraling van de omgeving?

Nu

De locatie wordt ingericht voor de arbeidsmigrantenhuisvesting en er komt nieuwe bebouwing bij. Dit kan impact hebben op de uitstraling van de omgeving. De omwonenden kunnen in bepaalde situaties zicht krijgen op deze nieuwe bebouwing.

Later

Na het verlopen van de vergunde periode voor arbeidsmigrantenhuisvesting, kunnen er gebouwen overblijven op de locatie die hun functie verloren hebben.

Gevolgen ondervangen:

- Nieuwe bebouwing goed landschappelijk inpassen.
- Met de ondernemer afspraken maken over het verwijderen van de bebouwing na de vergunde periode.

... de kwaliteit van verblijf en voorzieningen?

Nu

De nieuwbouw op de locatie moet voldoen aan de nieuwbouweisen en voldoen aan de beleidsregels van Hollands Kroon. Dat betekent dat de huisvesting van goede kwaliteit wordt. Omdat het decentraal gelegen is, heeft het geen directe impact op de kwaliteit van de voorzieningen.

Voor omwonenden kan deze ontwikkeling invloed hebben op de kwaliteit van verblijf en voorzieningen, op het gebied van veiligheid en economie. Zie voor een toelichting die thema's hierna.

Later

Voor omwonenden kan deze ontwikkeling niet alleen nu, maar ook op de lange termijn invloed hebben op de kwaliteit van verblijf in de leefomgeving en voorzieningen. Afhankelijk van het beheer, kan de accommodatie een goede buur zijn of overlastgevend.

Gevolgen ondervangen

- Beheer van de accommodatie goed regelen.

... het aanbod van kunst en cultuur?

Nu

De ontwikkeling heeft weinig invloed op de leefomgeving op het gebied van het aanbod van kunst en cultuur voor de toekomstige arbeidsmigranten en de omwonenden.

Later

Ook voor de toekomst heeft de ontwikkeling weinig directe impact hierop. Gedacht kan worden aan open dagen waarin culturen elkaar kunnen ontmoeten of het realiseren van exposities op locatie.

Gevolgen ondervangen

- Niet direct.

Dat iedereen kan meedoen

... gelijkwaardigheid in de samenleving?

Nu

Deze ontwikkeling draagt voor de arbeidsmigranten en de omwonenden niet bij aan gelijkwaardigheid in de samenleving. De arbeidsmigrant verblijft op deze locatie slechts tijdelijk. De arbeidsmigranten worden weliswaar in goede huisvesting ondergebracht, en krijgen daardoor een menswaardige leefomgeving, maar zij worden wel geplaatst op enige afstand van de samenleving in huisvesting die voor hen wordt gerealiseerd.

Later

Aangezien deze ontwikkeling gericht is op het tijdelijk verblijf van de arbeidsmigrant, blijft deze ontwikkeling nauwelijks bijdragen aan gelijkwaardigheid in de samenleving. Voor arbeidsmigranten die zich hier (meer) permanent willen vestigen (de vestigingsmigrant), is doorstroming richting woningen noodzakelijk. Voor inwoners van dit gebied kan dit doorwerken in de lokale woningmarkt.

Gevolgen ondervangen

- Arbeidsmigranten die zich hier (meer) permanent willen vestigen, begeleiden we, samen met de ondernemers, meer richting de reguliere woningmarkt.
- Rekening houden met vestigingsmigranten in de woningbouwopgave.

... contact en ontmoeten tussen inwoners, bedrijven en instellingen?

Nu

Bij dit soort ontwikkelingen is er weinig/geen contact tussen omwonenden, bedrijven en instellingen, mede door afgelegen locatie.

Later

Door de arbeidsmigranten op deze locatie blijvend te huisvesten, raken ze minder goed geïntegreerd, waardoor er minder begrip voor elkaar kan ontstaan. Dat kan invloed hebben op hun positie in de samenleving als ze zich ontwikkelen van arbeidsmigrant tot vestigingsmigrant.

Gevolgen ondervangen

- Stimuleren van culturele uitwisseling en deelname aan maatschappelijk verkeer op verschillende manieren.
- (Eventuele) Nieuwe huisvesting dicht bij een kern realiseren.

... de arbeidsmarkt?

Nu

De arbeidsmigranten vervullen momenteel een behoefte aan laaggeschoold personeel in o.a. agrarische sector in een vergrijzende arbeidsmarkt. Het gaat om personeel dat niet aanwezig is in de gemeente/regio en/of mensen die dit werk willen doen. Door dit initiatief te faciliteren maken we het voor bestaande bedrijvigheid mogelijk personeel voor hun bedrijfsvoering in te zetten.

Later

Gelet op de vergrijzende arbeidsmarkt, zal de vraag naar arbeidsmigranten toenemen, ook in andere sectoren. Een risico kan wel zijn dat er bijvoorbeeld door robotisering in de agrarische sector minder behoefte is aan laaggeschoold personeel; het kan zijn dat deze mensen (langdurig) werkloos raken en in een uitkeringssituatie belanden, met als gevolg een druk op sociale voorzieningen.

Gevolgen ondervangen

- Actiever ondersteunen arbeidsmigranten door werkgevers en gemeente om (taal)cursussen/onderwijs te volgen om ook naar andere functies/sectoren door te (kunnen) stromen.

... beschikbaarheid en kwaliteit van onderwijs?

Nu

Deze ontwikkeling heeft nu een beperkte invloed op de beschikbaarheid en kwaliteit van onderwijs. Het taalonderwijs is bijvoorbeeld momenteel lastig te organiseren, in combinatie met werkuren (en inzet) van de arbeidsmigranten. Dit zou eventueel in overleg met de werkgever op locatie kunnen. Op het reguliere onderwijs heeft het ook weinig invloed, omdat de arbeidsmigranten die verblijven op locatie (zgn. 'shortstay') geen mogelijkheden bieden voor gezinnen.

Later

De vestigingsmigrant kan een positieve invloed hebben op beschikbaarheid van onderwijs. Deze migrant komt vaak met een gezin, of vormt dat hier en kan daardoor bijvoorbeeld zorgen voor extra aanwas voor het onderwijs (PO/VO) en daarmee het leerlingenaantal van die scholen. Daarnaast kan het invloed hebben op de vraag naar taalonderwijs en beroepsopleidingen in de regio. Vestigingsmigranten kunnen zo ook een bijdrage leveren aan een onder druk staande arbeidsmarkt.

Gevolgen ondervangen

- Actiever ondersteunen arbeids-/vestigingsmigranten en hun families door werkgevers en gemeente om (taal)cursussen en/of beroepsopleidingen te volgen.

Veiligheid

... de beleving van veiligheid?

Nu

De komst van arbeidsmigrantenhuisvesting in een buurt wordt niet altijd positief ontvangen door omwonenden (bijvoorbeeld angst voor diverse vormen van overlast). Daarnaast is de vraag hoe de arbeidsmigranten de veiligheid zelf beleven: de locatie ligt afgelegen van de kern. Goed beheer is noodzakelijk, evenals goede contacten met de omgeving. Op een grotere locatie is dat gemakkelijker te organiseren.

Later

Als er geen goede afspraken gemaakt zijn met de ondernemer (zie thema leefomgeving), kan een vrijkomende of leegstaande accommodatie leiden tot plekken waar ongewenste of ondermijnende activiteiten kunnen plaatsvinden.

Gevolgen ondervangen

- Beheer van de accommodatie goed regelen met een duidelijk aanspreekpunt.
- Beheer op grootschaligere locaties is beter te realiseren dan bij kleine accommodaties.
- Huisvester stimuleren om arbeidsmigranten de Nederlandse basisnormen en -waarden mee te geven.

... de fysieke veiligheid als in verkeer of op water?

Nu

Door het beëindigen van de agrarische bedrijfsvoering is er vanaf dit perceel minder zwaar landbouwvervoer op de weg. Tegelijkertijd kan er qua autoverkeer een mogelijke intensivering zijn, doordat de arbeidsmigranten naar werklocaties gereden moeten worden, of naar voorzieningen moeten rijden. Ook is niet iedere weg goed ingericht voor fietsers of voetgangers; dat is iets om rekening mee te houden. Indien sprake is van intensivering van het weggebruik, kan de kans op ongevallen groter worden, voor zowel bestaande inwoners als arbeidsmigranten.

Later

Afhankelijk van de impact van de huisvestingslocatie en de ermee gepaard gaande intensivering van het gebruik van de omliggende wegen, kan dat mogelijk om aanvullende maatregelen vragen van de gemeente.

Gevolgen ondervangen

- Goede verkeersstudie en monitoring van de weg.
- Effecten van eventuele intensivering verhalen op initiatiefnemer.
- Inrichting van de weg mogelijk aanpassen.

... de natuur

... de omvang en kwaliteit?

Nu

Door de ontwikkeling wordt een agrarisch bouwblok omgevormd tot locatie waar mensen verblijven. Om dit verblijf prettiger te maken, kan extra aandacht worden besteed aan natuurwaarden. Zoals eerder benoemd (onder leefomgeving) moet de accommodatie landschappelijk worden ingepast en daarin kan extra aandacht worden besteed aan de natuurwaarden van het perceel.

Later

Het toevoegen van natuur kan specifiek onderhoud vergen; in principe komt dit voor rekening van de ondernemer.

Gevolgen ondervangen

- Nieuwe bebouwing wordt goed landschappelijk ingepast met het oog op bescherming/versterking van natuurwaarden en deze inpassing moet in stand worden gehouden en onderhouden worden.

... biodiversiteit?

Nu

De landschappelijke inpassing en bebouwing die bij deze ontwikkeling gerealiseerd moet worden, kan positieve invloed hebben op het versterken van aanwezige biodiversiteit.

Later

De landschappelijke inpassing behoeft onderhoud die voor rekening komt van de initiatiefnemers. Door bij deze ontwikkeling een positieve bijdrage te leveren aan de biodiversiteit, kan ook de omgeving profiteren van deze bijdrage.

Gevolgen ondervangen

- Bij de ontwikkeling/uitwerking van de landschappelijke inpassing zorgen voor een positieve bijdrage aan de biodiversiteit door bijvoorbeeld te investeren in de juiste maatregelen (beplanting/fysieke oplossingen)
- Afspraken maken over de aanleg van de landschappelijke inpassing en hier afspraken over maken over de aanleg, realisatie en instandhouding daarvan.

<p>... de duurzame wereld <u>... op lokale temperatuur, de waterhuishouding en uitstoot?</u></p>	<p>Nu</p> <p>Door bebouwing bij te plaatsen ontstaat een extra energievraag (bijvoorbeeld door klimaatbeheersingsinstallatie). Het realiseren van extra bebouwing en verharding kan leiden tot plaatselijke temperatuurverhoging. Een ander probleem met bouwen in het buitengebied is de afwezigheid van riolering, waardoor ook aandacht moet bestaan voor individuele afvalwaterzuivering. Bij onvoldoende capaciteit of verkeerd gebruik kan dat een negatief effect hebben op het oppervlaktewater en het daarin aanwezig leven.</p> <p>Later</p> <p>De gevolgen van deze bebouwing later zijn identiek aan de gevolgen in het nu.</p> <p>Gevolgen ondervangen</p> <ul style="list-style-type: none"> ● De goede landschappelijke inpassing met toevoeging van groen, draagt bij aan het tegengaan van de verhoging van de lokale temperatuur die mogelijk ontstaat door bebouwing en verharding. ● Alternatieve oplossingen zoeken voor de afvoer/verwerking van afvalwater, zoals het afvoeren naar rioolzuiveringslocaties of door het treffen van lokale flankerende maatregelen.
<p><u>... op bodem-, lucht-, geluid- en waterkwaliteit?</u></p>	<p>Nu</p> <p>Er worden geen significant andere effecten voor de bodem-, lucht- en geluidskwaliteit verwacht. Voor wat betreft waterkwaliteit, zie hierboven.</p> <p>Later</p> <p>Waterkwaliteit is een vraagstuk rondom arbeidsmigrantenlocaties. Er zijn locaties uit het verleden waar op het oppervlaktewater is geloosd; dit heeft invloed gehad op het leven in het water.</p> <p>Gevolgen ondervangen</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Zie alternatieve oplossing voor de afvoer/verwerking van afvalwater bij dit soort initiatieven.
<p><u>... op (hernieuwbare) grondstoffen, hier en elders?</u></p>	<p>Nu</p> <p>Bij de ontwikkeling van een arbeidsmigrantenhuisvesting wordt ingezet op circulaire bouw. Daarbij onderzoeken we samen met de ondernemer om hernieuwbare/biobased producten in te zetten hiervoor.</p> <p>Later</p> <p>Door gebruik te maken van hernieuwbare grondstoffen of modulaire herbruikbare oplossingen, kan het product naderhand ook elders worden ingezet. Voor het overige zijn de gevolgen van deze bebouwing later identiek aan de gevolgen in het nu.</p> <p>Gevolgen ondervangen</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Inzetten op circulaire oplossingen bij dit soort ontwikkelingen.
<p>... bereikbaarheid <u>... wonen, werken, onderwijs en voorzieningen?</u></p>	<p>Nu</p> <p>Deze ontwikkeling heeft een zeer beperkte invloed op de bereikbaarheid van wonen, onderwijs en voorzieningen. De bereikbaarheid van het werk is vanaf deze locatie relatief goed met eigen vervoer; de huisvesting is in de buurt van de opdrachtgevers in de agrarische sector. De mogelijkheden voor openbaar vervoer zijn slecht.</p> <p>Later</p> <p>Dit thema gaat vooral voor wonen, onderwijs en voorzieningen in de toekomst spelen als de arbeidsmigrant een vestigingsmigrant wordt. Op dat moment is dit thema van belang voor deze mensen om zich te vestigen in de gemeente. Doordat meer arbeidsmigranten zich vestigen in de gemeente, kan de toegankelijkheid tot bijvoorbeeld zorg- en onderwijsvoorzieningen ook overleefd gehouden worden, omdat er voldoende mensen gebruik van maken.</p> <p>Gevolgen ondervangen</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Op het moment dat de arbeidsmigrant zich vestigt in de gemeente, wordt dit een breder vraagstuk over bereikbaarheid van wonen, werken, onderwijs en voorzieningen. Dit wordt binnen het woningbouwvraagstuk meegenomen.

... van en naar de regio?

Nu

Deze ontwikkeling heeft invloed op het woon-werkverkeer van de arbeidsmigranten. In sommige gevallen worden arbeidsmigranten (ver) buiten onze regio ondergebracht, maar werken wel binnen onze gemeentegrenzen. Omdat ze nu dichterbij het werk worden gehuisvest, zal er minder sprake zijn van verkeer van en naar de regio.

Later

Wanneer voldoende huisvesting voor arbeidsmigranten in de regio zal plaatsvinden, zal het woon-werkverkeer mogelijk afnemen.

Gevolgen ondervangen

- Voldoende huisvesting realiseren voor de arbeidsmigrant die zich goed verhoudt tot de arbeidsbehoefte in onze regio.

... Economie

... de betaalbaarheid van het leven voor een inwoner?

Nu

De aanwezigheid van arbeidsmigranten draagt maar beperkt bij aan de lokale economie. Ze besteden een deel van hun inkomen bij supermarkten en winkels in de omgeving. Voor de bestaande inwoners betekent het hebben van goedkope arbeid echter ook dat er bijvoorbeeld meer (en soms goedkopere) producten verkrijgbaar zijn in de supermarkt.

Later

Door de vergrijzende beroepsbevolking, zal de vraag naar arbeidsmigranten verder toenemen, juist ook in andere sectoren. Zoals in de zorg of techniek.

Daarnaast kan de ontwikkeling van arbeidsmigrant tot vestigingsmigrant, zorgen voor het behoud van voorzieningen in de gemeente en regio. Dit kan een breder effect hebben op het voorzieningenniveau in het maatschappelijk en economisch verkeer en daarmee de kwaliteit van leven voor inwoners in algemene zin.

Gevolgen ondervangen

- Stimuleren van de ontwikkelingsmogelijkheden van de arbeidsmigrant richting andere sectoren en het stimuleren dat de arbeidsmigrant een vestigingsmigrant wordt.

... kosten en opbrengsten van gemeente of andere overheden?

Nu

Er zijn meerdere manieren om als gemeente opbrengsten te verkrijgen vanuit het verblijf van arbeidsmigranten. Voor kortdurend verblijf kan dat bijvoorbeeld toeristenbelasting zijn; voor langduriger verblijf/wonen gaat dat om inschrijving in de gemeente.

Het hebben van vergunde locaties waar het beheer goed is geregeld, neemt daarnaast een druk weg bij teams handhaving en toezicht, waardoor we minder kosten daaraan hebben. De onvergunde, illegale situaties zorgen namelijk voor extra druk op deze teams.

Later

Als arbeidsmigranten (de intentie hebben om) langer dan vier maanden in Nederland blijven, moeten ze ingeschreven worden in de basisregistratie personen en uiteindelijk ook doorgeleid worden naar woonlocaties. Dit betekent een groei van ons inwonertal, waardoor we meer gemeentelijke inkomsten hebben en meer vergoedingen krijgen uit het gemeentefonds voor onze leefomgeving en maatschappelijke voorzieningen.

Gevolgen ondervangen

- Overwegen om toeristenbelasting in te voeren bij tijdelijk verblijf van arbeidsmigranten.

... gezondheid

... brede beleving van fysieke en mentale gezondheid?

Nu

Als de huisvesting goed is georganiseerd kan dit een positief effect hebben op de fysieke en mentale gezondheid van de arbeidsmigrant. Mogelijkerwijs kan het leven op een locatie waar ze niet in contact staan met andere mensen (buiten de eigen groep) wel zorgen voor sociaal isolement of groepsdruk. Dit kan effect geven op maatschappelijke instanties zoals huisartsenzorg, ggz of andere maatschappelijk dienstverleners. Voor omwonenden kan de komst van arbeidsmigranten voor mentale onrust zorgen.

Later

Bij onvoldoende adequaat beheer kan aanwezigheid van arbeidsmigranten ook later een negatief effect hebben op de gezondheid omwonenden.

Het is van belang om op de langere termijn ook in te zetten op programma's rondom maatschappelijke preventie, over bijvoorbeeld gezond leven en gezonde voeding en omgangsvormen.

Gevolgen ondervangen

- Huisvesting realiseren waarbij voldoende ruimte is voor fysieke en mentale ontspanning.
- Samen met ondernemer inzetten op programma's rondom maatschappelijke preventie.
- Als het beheer van de accommodatie goed geregeld is, kan dit mogelijke spanningen tussen omwonenden en arbeidsmigranten wegnemen.

... bewegen en beleven van buiten?

Nu

Op het terrein is er ruimte voor recreatiemogelijkheden, waar ook de buitenruimte ingezet kan worden voor onder andere bewegen. Dit levert fittere werknemers op.

Later

Als de buitenruimte van de accommodatie ook (direct) door omwonenden/buitenstaanders gebruikt kan worden, is er ook gelegenheid om (frequenter) ontmoeting te organiseren. Dit kan sociaal wenselijke gevolgen hebben doordat er meer sprake is van sociale menging van deze twee groepen.

Gevolgen ondervangen

Bij toekomstige ontwikkelingen (nog) meer inzetten op recreatiemogelijkheden op en om het terrein, die breder inzetbaar zijn dan alleen voor de arbeidsmigranten, maar ook voor omwonenden.

Afweging

Positief nu

- + Kans voor goede, veilige huisvesting voor arbeidsmigranten. Hiermee worden illegale situaties voorkomen en het risico op uitbuiting verminderd.
- + Bijdrage aan het behoud van bestaande economie.

Positief later

- + Aanvulling op de arbeidsmarkt, ook in het kader van vergrijzing.
- + Mogelijkheid tot het vitaal houden van onze kernen doordat er meer inwoners zijn.
- + Kans voor lokale versterking van biodiversiteit, een stepping stone of groene oase in Wieringermeer.

Negatief nu

- Bij slecht beheer en slechte landschappelijke inpassing, grote impact op omgeving.
- Deze locatie is slecht bereikbaar met openbaar vervoer, eigenlijk alleen mogelijkheden met eigen vervoer.

Negatief later

- Grotere druk op (schaarse) zorgvoorzieningen (nu en later).
- Door arbeidsmigranten ver buiten de kernen te plaatsen is er minder sprake van integratie. Dit heeft daarnaast impact op bereikbaarheid en veiligheid.